

פר' תצוה א' אמה

יש הבטחה מאת הקב"ה!

2"ה

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור
להעלת נר תמיד" [כ"ז. כ.]

11

מתנה
יזונו
גיוע

צריך להבין - מדוע נאמר למשה רבנו שיצווה את עם ישראל להעלות נר תמיד, הרי
מי שמדליק את הנרות זה אהרון ולא משה?

בגמ' מנחות [נג.] מובא - אמר ר' יצחק בשעה שנחרב בית המקדש, מצא הקב"ה
את אברהם שהיה עומד בבית המקדש ומתפלל על עם ישראל, שאל אותו הקב"ה
'מה לידידי בביתי?' אמר לו 'על עסקי בני באתי!'

אמר לו ה' - 'בניך חטאו וגלו.'

אמר אברהם אבינו 'שמא בשוגג חטאו?'

אמר לו ה' 'במזיד חטאו'

שאל אברהם 'אולי מיעוטן חטאו?'

השיב לו ה' 'רבים חטאו.' ביקש אברהם 'תזכור להם ברית מילה שמלתי עצמי'

אמר לו הקב"ה 'העבירו מעליהם מצות המילה'

אמר אברהם אבינו 'ואם היית ממתין להם אולי היו חוזרים בתשובה?'

אמר לו הקב"ה 'כאשר הם עליזים ושמחים, הם מחזיקים יותר ברעתם.'

מיד הניח אברהם אבינו את ידיו על ראשו והתחיל לצעוק ולבכות שמא אין להם

תקנה, יצאה בת קול מהשמיים ואמרה "זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך"

מה זית מגיע לתכליתו רק לבסוף - שאינו טוען [מוציא] פירות אלא לאחר זמן רב

מנטיעתו, אך כאשר מגיע זמנו, טוען פירות רבים. כך עם ישראל יגיעו לתכליתו

לבסוף.

כאן אנו רואים שעם ישראל נמשל דווקא לזית, לומר לנו - כמו שהשמן זית עובר
תהליך ארוך - מנענעים את העץ בשביל שירד הזית ממנו ואז נחבט בקרקע, לאחר
מכן כותשים אותו ואז נותן את השמן. כך עם ישראל, הגויים חובטים אותם ממקום
למקום, חובטים וכופטים אותם ברצועות ואז עם ישראל עושים תשובה ונקראים
"זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך".

עכשיו נבין את הפסוק "ויקחו אליך שמן זית זך"

הקב"ה אומר למשה רבנו - אתה התלוננת [ולא אהרון] "למה הרעות לעם הזה"

כאילו אני חס ושלום עושה רע לעם ישראל, אתה ששאלת ולא הבנת את הנהגתי

בעם ישראל - אתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך!

להראות לך את תכונתו של הזית שלאחר שמטלטלים ומייסרים אותו מוציא

שמן זית זך, כך היא התנהגתי עם עם ישראל ועל ידי כך הם יהיו ראויים לגאולה!

מי שיתבונן בגמ' יראה שהקב"ה מבטיח לאברהם אבינו, שעם ישראל יגיע

בסוף אל תכליתו כמו אותו זית שחובטים ומייסרים אותו עד שיוצא ממנו השמן.

עכשיו נבין יותר את האלשיך הקדוש - על המשנה באבות: כל ישראל יש להם חלק

לעולם הבא. שנאמר "ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי

להתפאר". ומדוע לא נאמר 'כל ישראל זוכים לעולם הבא' אלא נכתב 'חלק לעולם

הבא?'

11

עוד לא מובן וכי כל ישראל צדיקים, הרי יש גם רשעים שאם לא כן אז אין בחירה לאדם ומדוע נאמר "ועמך כולם צדיקים":

מסביר האלשיך הקדוש: "חלק לעולם הבא" הכוונה היא שייכות לעולם הבא כלומר: כל ישראל יש להם חלק אלוך ממעל שהוא הנפש הרוחנית, וכאשר יתקן אותה פה בעולם הזה - זוכה להגיע לעולם הבא. כמו עיר שיש דרכים רבות להגיע אליה, יש המגיע מדרך זו ויש מדרך אחרת, אך בסופו של דבר כולם מגיעים. עכשיו נבין מהי הכוונה "ירשו ארץ" - על איזו ארץ מדובר, הרי האדם נפטר מהעולם הזה ומה יש לו לרשת?

אלא הכוונה היא על הארץ העליונה של העולם הבא שירושתה עולמית. ממשיך הפסוק ואומר "נצר מטעי" שכולם מנצר של נטיעה מאת הקב"ה ולכן ה' ידאג לכך שיגיעו לכלל צדיקים לרשת את העולם הבא, יש על ידי גלגולים ויש על ידי ייסורים. אבל כולם עתידים להיות צדיקים וכל זה הוא למי שהוא בכלל 'ישראל' שעליהם נאמר "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" אך המוציא עצמו מכלל 'ישראל' ומשחית נפשו כאפיקורסים הוא יחשב כשאר גויים ולא יזכה לעולם הבא.

כאן אנו רואים שיש הבטחה לעם ישראל - כולם יזכו לעולם הבא!!! והתנא באבות רוצה לומר לנו, אחרי שאתה יודע שיש לך שייכות לעולם הבא, זה צריך לדרבן אותך לאסוף כמה שיותר מצוות, בשביל שהעולם הבא שלך יהיה מושקע ומוצלח שהכל בידיים שלך.

אך היצר מטעה את האדם שאין לו שום תכלית ותקווה - כל כך הרבה חטא והחטיא ומה עוד נותר לו? גם עולם הבא אין לו, לפחות שייחנה מהעולם הזה.

אך באמת הקב"ה חפץ בטובתם של כלל ישראל ומבטיח: לא משנה באיזה מצב אתה ולאן הדרדרת, אני אדאג לך שתגיע זך ונקי לעולם הבא. כמו אותו שמן זית זך.

אך תנאי אחד הוא לי - שתחשיב את עצמך ליהודי אשר שומר תורה ומצוות, אל תוציא את עצמך מן הכלל ולא תהיה כאפיקורוס. אני אדאג לכסות את כל הבורות שאתה עשית במשך חיך, ואיך?

את זה תשאיר לי. הקב"ה אומר לכל אחד - אם תהיה טוב, תגיע מהר אל התכלית והיעד שהצבתי לך, תעשה את מה שאתה יכול ואל תתייאש. יש הרבה נפילות וקצת הצלחות?

הקב"ה יודע כמה שווה כל הצלחה שלך ולו הקטנה ביותר, אתה תעשה את שלך וה' יקיים את הבטחתו - "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" וזאת דע לך "כל זמן שהנר דולק אפשר עוד לתקן" אל תיתן ליצר הרע לעבוד עליך ולהפיל אותך לבור עמוק יותר...!

הקב"ה אמר למשה שאהרן ילמד ממנו להשתמש בשני כתרים

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך מתוך בני ישראל לקדשו לכהנו לי (כ, כא)

יש להבין מה המשמעות הכתוב "אליך", והרי די לפסוק לומר ואתה הקרב את אהרן אחיך, ומה הכוונה אליך, ועוד קשה מה הפירוש "מתוך בני ישראל".

וראיתי למת"י אסאד שביאר את הכתוב בטוב טעם ודעת, על פי מאי דאיתא (ראש השנה כא, ב) על הפסוק ביקש קהלת למצוא דברי חפץ, ביקש

(3) מנחם
ויכין

(2)

1 שלמה להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה לא קם כמשה עוד נביא, וקשה
וכי לא ידע שלמה מה שכתוב בתורה ולא קם נביא כמשה, ואיתא גם כן
בגמרא (סוטה יג, ב) דבשעת מיתתו של משה מלאכי השרת אמרו צדקת ה'
עשה ומשפטיו עם ישראל, וצריך ביאור דמה השבח שהוסיפו מלאכי השרת
על השבח שאמר הקב"ה ולא קם נביא כמשה אדרבא לכאן נראה שהם מיעטו
בשבחו של משה נגד השבח שאמר עליו המקום.

ותירץ המהרי"א על פי מה שכתבו המפרשים שהוא מן הנמנע שיהיה איש
אחד גם נביא וגם מלך, וכמו שמצינו שאפילו אותם המלכים שהיו ראויים
ליבואה לא היו נביאים אלא היה להם נביא מיוחד, כמו שאול המלך שהיה

11 לו את שמואל, וכן דוד המלך שהיה לו את נתן הנביא, והטעם הוא כי מלוכה
ונבואה הם ב' דברים המתנגדים זה לזה, כי הנביא צריך להיות פרוש מן
העולם ונבדל מכל חפצי העולם הזה וכל מחשבותיו לטהר ולקדש עצמו
שיהיה ראוי להשראת השכינה, ועל כן צריך להיות מבודד מן הבריות, אבל
המלך אדרבה צריך להיות מעורב בין הבריות כדי להדריכם וללמדם ולשפוט
בין איש לרעהו, ולכן לא יתכן שיהיו שני דברים אלה באדם אחד.

16 אמנם אצל משה רבינו ע"ה זכה לב' הגדולות לכתר מלוכה ולכתר נבואה,
וזהו היה חפצו של שלמה המלך, לא שהיה רוצה להיות גדול בנבואה כמשה
רבינו כי ידע שזה אי אפשר כמו שאומר הכתוב ולא קם נביא וגו', אלא
שרצה להיות מלך ונביא כמשה רבינו, ועל זה יצאה בת קול ואמרה לו שגם
זה אי אפשר לאדם אחר להיות מלך ונביא כאחד חוץ ממשה רבינו, וכאשר
פירשו המפרשים על מה שאמר יהושע על אלדד ומידד אדוני משה כלאם
(במדבר יא, כט) ופירש רש"י: הטיל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם, והיינו
על ידי טרדתם בצרכי ציבור תסתלק מהם הנבואה.

26 וזהו השבח שהוסיפו מלאכי השרת על משה רבינו צדקת ה' עשה ומשפטיו
עם ישראל, והיינו שלא בלבד שלא קם נביא בישראל כמשה עי"ז שעשה צדקת
ה', אלא אף גם זאת הוסיפו עם ישראל ששפט את ישראל והיה מעורב
ביניהם ועם כל זאת לא קם כמותו בנבואה שזוהי דרגה שאין למעלה ממנה.

31 והנה הכהן הגדול העומד בקדש הקדשים לעבוד ולשרת לפני אלקיו היה
צריך טהרה גדולה ופרישות, וידוע שאהרון הכהן היה אהוב מאד לעם ישראל
יותר ממשה רבינו כי היה אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם
לחברו ובין איש לאשתו, והיה מעורה מאד בעם ישראל, ועתה מבקש ממנו
הקב"ה לקרבו ולקדשו לעבודת בית המקדש, ולזה בהכרח הוא צריך להיות
פרוש יותר ומבודד יותר מעם ישראל, שדבר זה בודאי יהיה גרעון וחסרון
לעם ישראל, ועל כן אמר הקב"ה למשה רבינו "ואתה הקרב אליך את אהרון
אחיך" - היינו הקדיבהו אליך שילמד ממך וידמה לך כיצד להשתמש בב' מעלות
אלו יחד, וזהו הביאור "מתוך בני ישראל" - שאף על פי שאהרון הכהן מעורה
בעם ישראל, עם זאת תדע לכווננו להיות בתוך עם ישראל בהגבלה מסוימת
כדי שיוכל גם כן להתקדש ולכהן ככהן גדול.

41 ומובא בשם מרן הגרי"ז מבריסק, דמה הכוונה ואתה הקרב "אליך" את אהרון
אחיך מדוע הנ"ל תלוי במשה על פי מה שכתוב בתוספות שאין מעמידין כהן גדול
אלא על פי מלך, וברמב"ם איתא שאין מעמידין כהן גדול אלא על פי בית דין של
שבעים ואחד, וכיון שמצינו שמשה רבינו היה גם מלך וגם נחשב כסנהדרין של
שבעים ואחד משום כך נאמר "ואתה הקרב אליך" כי כל המינוי תלוי במשה רבנו.

R The Warehouses of Wisdom¹

Recently we of the Western World laughed knowingly at the backward Indians whose astrologers and Hindu priests confidently predicted the end of the world. No doubt, these superstitions per se are so primitive and ludicrous as to justify all the ridicule.

However, was their concern at the end of the world really so very foolish? Or were they inadvertently dramatizing the greatest, most agonizing, and most crucial problem facing all of us, East and West: that of the sheer survival of the human race?

The end of the world may not come about, as the Hindu astrologers predicted, because of a conjunction of the other planets. But it may very well come about because of a disjunction and moral confusion of the inhabitants of this planet. It is not the eclipse of the sun, but the eclipse of the human heart that ought to fill us with terror. What is the nature of this unprecedented problem? It is not that we have too much knowledge, but that we do not know how to use what we have. It is not that we are too smart, but that we are too smart for our own good. Our brains have grown, while our hearts have shrunk. The mind of man has

sharpened, while his soul has grown dull. His sciences have leaped forward, and his spirit has been stunted. In the terms of our own tradition, we have increased *hokhma* (wisdom, knowledge), and decreased *yira* (reverence, piety, ethical aspirations). Rabbi Hayyim of Volozhiner, in his *Nefesh Hayyim* (part 4, ch. 4), on the basis of a Talmudic text (*Shabbat* 30a), has analyzed for us the problem of Torah and *hokhma* on the one hand, and *yirah* on the other, by presenting them in an agricultural metaphor. Wisdom, he says, is like *tevu'a* – the harvest, the produce of the fields, which the farmer seeks to store away. *Yira*, the fear of God, is the warehouse in which the harvest of wisdom is stored. In other words, if there is more knowledge than conscience, more *tevu'a* than *otzar*, the knowledge is wasted and even harmful. Man's absorptive capacity of wisdom is limited by his spiritual powers. First, therefore, you must construct your inner warehouse, that of *yira*, then you can reap your harvest of *hokhma* and store it away for your own benefit.

How modern, how contemporary, that parable is! Only recently *The New York Times* ran a series of three articles, the burden of which was the fact that we already have too much knowledge for our own good. Even if all research would abruptly stop, we would have enough work ordering and utilizing the knowledge we have for the next hundred years. There is so much surplus knowledge in the world today, so many professional magazines published and circulated, that individual scholars find it impossible to keep up with all the information that is available to them.

There is, indeed, a surplus of the harvest of knowledge!

In today's *sidra*, Moses is commanded by God to arrange for the making of the special priestly vestments for Aaron and his sons. We read: "*ve'ata tedaber el kol hakhmei lev asher miletiv ruah hokhma,*" "and you shall speak to all the wise-hearted whom I have filled with the spirit of wisdom" that they should make these garments (Exodus 28:3). What is meant by "*hakhmei lev,*" the "wise-hearted"? The term means not the wisdom of the brain and the mind, not mere knowledge, but the wisdom of the heart and the soul, of feeling and faith, of reverence and ethical sensitivity. Only those who have the latter can be filled by God with the former. How appropriately the Baal HaTurim points out that numerically, by *gematriya*, the words "*hakhmei lev asher*" are equal

11/23/23 (5)

to the word "yirat," of the expression "yirat Hashem," "the fear of the Lord!" Only those endowed with wise hearts and the fear of the Lord have the warehouses which deserve and can absorb the "spirit of wisdom." Indeed, before beginning to gather the fruits of wisdom, we must build in our very hearts the store-houses made of *yirat Hashem*.

Our contemporaries have not taken this advice seriously at all. Our civilization, to use the analogy of Rabbi Hayyim, appears like a series of tiny warehouses, each filled to capacity and bursting at the seams, while thousands upon thousands of workers crawl about like busy ants, day and night, not building more and adequate warehouses, but growing, harvesting, and piling up more and more grain which lies about the scene, unused, unassimilated, unabsorbed, wasting away and rotting, inviting the rodents of the spirit to disport themselves in it and inject poisons with which to destroy unhappy mankind. Certainly we have wisdom – too much, however, for our inner undersized warehouses of piety and morality.

Indeed, this is not only a question of the Space Age or of nuclear bombs, but of the very fabric of our civilization. Only a few years ago Science Newsletter reported that the automobile has in the past forty years killed over one million Americans – twice as many as America lost in all the wars of its history combined! Does this mean that the horse and buggy drivers were better? No, but it does mean that the advanced knowledge that led to the invention of cars required an equivalent advance in wise-heartedness, in the inner spiritual warehouses with which to control and assimilate that new knowledge. It means that we needed then, and certainly now, a pervasive spirit of sophisticated *yirat Hashem* in all our culture, one which will teach our engineers, our drivers and pedestrians, old and young, to value life above speed, felicity above velocity, humanity above horse-power.

President Kennedy has only recently mentioned an even more serious problem: automation – what he calls "the major domestic challenge of the Sixties." What shall we do with the resulting unemployment? What will Americans do with the leisure that will result from automation – will it bring them happiness and creativity, or boredom and neuroses? Will we expend as much mental energy concerning ourselves with people, with God's image, as we will in blind devotion to technological advances? With the new advances in cybernetics, will we control our new thinking machines, or will they control us?

This week an American astronaut went into orbit. Is it heretical to ask why? Why must the Russians do it? Why must anyone try to reach beyond the atmosphere? How long can we afford, naively, to assume that knowledge for its own sake is an absolute and unquestioned good? Could not all this brain power and money be used more advantageously – for medical knowledge, or to advance the social sciences? Perhaps to build more of the inner-warehouses?

For everyone who is thrilled by the idea of interplanetary travel, let us remember that this week we read of some scientist who is thinking of diverting an asteroid so that it can hit the earth and, properly directed, become a militarily valuable "continent smasher" which can destroy the whole continent of the enemy. How tragically we have entrusted our fate to technological geniuses who are ethical idiots! What a prostitution of knowledge to think in such terms!

What we desperately need is less engineering and more conscience, less new knowledge and more pondering and educating ourselves how to use the knowledge we already have best to serve humanity.

When King Solomon was a young man, he asked God for the gift of wisdom. He thought that with it he will be able to solve all problems. But when he was an old man, he cried out "*yosif da'at yosif makhov*," "he who increaseth knowledge, increaseth pain" (Ecclesiastes 1:18).

1 A hundred years ago, in the heyday of the faith in the "inevitability of progress," most people believed that all the world's ills could be solved by more knowledge. And now the nineteenth-century optimists have become the twentieth-century pessimists. No wonder that Prof. Robert Oppenheimer, the "father of the atomic bomb," has stated that in some way, scientists of his generation have "known sin." Indeed! In our Amida prayer we recite the blessing "ata honen la'adam da'at" – the blessing asking for wisdom – and immediately afterwards, we bless God "harotzeh biteshuva," "who desires repentance." Originally, the proximity of the theme of repentance to that of wisdom was to emphasize that only when there is knowledge can there be true repentance. Today, however, I think the direction is reversed. Today we must repent for the sense-

less accumulation of surplus wisdom gathered obsessively without any thought as to the consequences for humanity, without any thought of first building the inner structures of yira.

2 For indeed we moderns have much to repent for our thoughtless worship of wisdom and science and technology, and the consequent threat to all mankind. We have plumbed the nature of the atom, but neglected the nature of the sons of Adam. Are today's uranium-hunters really any better than yesterday's head-hunters? One scientist quoted by the American writer and critic Joseph Wood Krutch has said: "We do not know where we are going; we do not know where we want to go; but we are doing everything possible to accelerate our movements."

Let us conclude with the first verse in today's haftara from the prophet Ezekiel: "atah ben adam haged et Benei Yisrael et habayit veyikalnu me'avonotchem umadedu et tokhnit," "Thou, O son of man, show the plans of the Temple to the House of Israel, that they may be ashamed of their sins; and let them measure accurately" (43:10).

This is the order ordained by God for a prophetic people. First, "veyikalnu me'avonotchem," then "umadedu et tokhnit." First, introspection – the fear of God. Then, the construction of the House of God. First, feeling with the heart, reverence; then, measuring with the mind, progress. First, psychology, the inner life; then, technology, outer life. First the warehouse, then the harvest.

3 Thus will the House of Israel build the Temple of the future. Thus will all mankind build a civilization for both the present and then the future, one which will be safe from the overwhelming horror of universal suicide brought on by the disparity of overgrown minds and undersized souls.

4 "Ata ben adam" – "Thou, O son of man." It is up to each of us, in his or her own way, to contribute to that sacred goal, to a humane future for all humanity. How we live privately, what values we instill in our children, what goals we cherish, how we make our voices heard in this free and democratic society – these will determine the course of our race. "Thou, O son of man."

בפסוק (שם כח. לג) פתוחי חתם קודש לה, יש לומר על דרך רמז, על פי מה דאיתא בגמרא (מס' תענית דף ב.) ג' מפתחות בידו של הקב"ה ולא נמסרו לשליח, מפתח של חיה דכתיב ויפתח ה' את רחמי, מפתח של גשמים דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, מפתח של תחיית המתים דכתיב בפתי אני את קברותיכם ע"כ, וידוע דלית מילתא דלא רמיזא באריותא (ע"י תענית ט), וכאן רמזה לנו תורתנו הקדושה הענין הזה, פתוחי חתם ר"ת חיה ת'חיה מ'סור קודש לה, רצונו לומר שפתוחי (המפתחות) ח'תם י'דש לה, ולא נגע בהם זר.

(ילקוט אבנים, פנינים יקרים)

8 ועשית ציץ. החשן, שעל הלב, קדם בעשיה ובלבישה לציץ אשר על המצח. וכן הוא בתפילין, שצריך להקדים ולהניח את של יד קודם לשל ראש, אף שקדושת האחרונה גדולה מהראשונה, ומה טעם בדבר? ונ"ל שהמטרה של החשן ושל תפילין של יד – לשעבד את התאוות שבלב לבורא קודמת וצריכה לשמש כמים למטרה של הציץ או התפילין – לשעבד את הנשמה והמח והחושים לאל עליון, שהרי בשעה שהמח חושב ושוקל, אם להאמין בה' ובמצותיו או ח"ו להיפך,

– באות התאוות הנמכרות ומשחדות ע"פ רוב, את האדם לאמר ח"ו לית דין ולית דייק, וכל אשר יש בכחך לעשות עשה. לפיכך על האדם קודם כל לשעבד תאוות לבו לעבודתו ית"ש ע"י האמצעים שנתנה לנו תורה ע"י הנחת תפילין (וכה"ג – ע"י החשן) נגד הלב, וכשהאדם מרסן את תאוותיו או מהנקל לו לשעבד (ע"י תש"ר וכה"ג גם בצ"ק) מחו להאמין בה' ולחשוב מחשבות קדושות.

673 676

1 פכ"ט. א. חה הדבר וגו'. מכנסים אין כתובין בפרשה כשהוא אומר וזה הדבר לרבות מכנסים (יומא ה' ב.) וצריך טעם למה באמת לא כתיב מכנסים בפרשה. ואפשר דהטעם דמכנסים לא הליבשן משה אלא הם לבשרם מעצמן משום צניעות. שר"ד ש"כ הרמב"ן לקמן בפסוק ט' עיי"ש עוד מש"כ. ועוד י"ל, משום דענין מכנסים אינן כמו כל הבגדי כהונה לכבוד ולתפארת וזה אינו אלא לכסות בשר ערוה והוא מצד מורא מקדש וגם ישראל שנכנס לעזרה אסור לו ללכת בלי מכנסים כמ"ש באדר"ג פ"מ לא יעמוד ערום כנגד ביהמ"ק וכ"ש בביהמ"ק וע"י רש"י יומא כ"ה א' ד"ה מלבישין ובפרט כשעולה למזבח כמ"ש אשר לא תגלה ערותך עליו ונהי דבוראי אחרי שהתורה חייבתו יש לו כל דין בגד"כ מ"מ כיון שאין עיקר הטעם משום כבוד הכהונה לא נמנה בפרשה אלא ברמו.

6

א"ל (10)

ד. ואמרה הצדיקים וגו'. קצת להקל לא מנה הכתוב אלא
שאר הצדיקים והשמים לין הודו ומכנסיים. ואולי שרמח
הכתוב שיהיה, הלין רמזו בפסוק שלפני זה ועשו את הצדי
הבין לקדשו שלא היה נהנה לומר אלא ואלה הצדיקים וגו'
אלא מחמתו אל הלין שלא הזכיר בפסוק ואלה הצדיקים. והוא

אמר להבין ולא הזכיר לבניו כי לא נחטפו אלא על הלין (ו).
ואמרו לשון רבים (כ) ללד שהוא לבדו לא יועיל כי ה' צדיקים
מטבחים זה את זה לכן אמר עליו לשון רבים, וצוה ידויות
ג"כ אמרו ואלה שנחמה כמסוף על צדיקים אחרים, ללד שכבר
קדם וזה על קצת ולא הולך לבאר כי סמך על מה שטחיד
הוא לפרטם אחד אחד ובפרטן תמנא מצואר (קמח כ), וכנגד
המכנסיים אשר שהזכיר ואלה הצדיקים וגו' אמר ועשו צדי קודם
לאהרן אחיק ולבניו ופסוק זה מיוחד הוא לומר על המכנסיים,
ולא הזכיר אהרן ובניו כי המכנסיים ריכזין בין לכ"ג בין
לכחן הדיוט, ושאר לדעת למה לא סדרם הכתוב יחד עם
הששה ולא היה צריך לכל זה, ואולי צ' דברים אלו אינם
צבדו אחד עם הששה, הלין ללד משלחו יוחר מנ' צבדי כ"ג
וזה הקדושת צפני ענמו (ז), והמכנסיים ללד היותם צבדונה
פחהה מנ' צבדי כהן הדיוט (ח), וזה איתרו צפני ענמו (ט),
והששה הם הדוגה שיה. עבד גרבה טעם עשוחו ככה שחטוין
לומר שצריך לעשות צבדי כהונה לשמן, לזה פרט צפ' ועשו צבדי
קודם שפירשוהו צמכנסיים (י) ואמר לאהרן אחיק ולבניו לכהנו לי
פי' שצריך לעשותם לשם אהרן לשרה לפני ה' ומה תלמד לשאר
צבדים. ובפסוק ראשון שפירשו צבין אמר לקדשו וגו' כי מלבד
שעשבו לשם כהונה עוד יוסף לכתוב בו קודם לה' (י):

וי"ל עוד צוה, כי צמנ' חולין (ו) איתא
"רבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון
שבויין פגע ציה צגינאי נהרר אמר ליה גינאי
חלוק לי מימך ואעצור כך אמר ליה אמה
הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות
רצון קוני אמה ספק עושה ספק אי אמה
עושה אני ודאי עושה אמר ליה אם אי אמה
חולק גוזרני עליך שלא יעברו כך מים לעולם
חלק ליה", ואנו רואים מזה, כי אדם שהוא
ודאי אין ביכולת שום דבר לעכב עליו
ולמנוע ממנו, כי באמת כל המניעות
בעצמות ה' וכל ההסתירות אינם אלא
דמיונות שרואים למנוע האדם מלעלות, וכל
כח הדמיון צא מהאדם עצמו ע"י שהוא
חושב כי הדמיון יש לו כח והוא מציאות
אמיתי, אבל מיד כאשר האדם מחליט
בדאיות שהוא עושה את שלו ואינו מתפעל
כלל מהדמיונות, אז כל הדמיונות צטילים
מעצמם. כל המציאות של עמלק הוא רק
דמיון ושוא, כמו שמצואר בספר אור גדליהו
(על עיני פורים) לאתמ"ו וללה"ה באריכות,
והדמיון הזה יש לו כח רק מצד ספיקות
של האדם, וכאשר האדם הוא ודאי צטילים
כל הדמיונות וכל ההסתירות.

וזה הענין רואים צמרדכי היהודי צמגילה,
דכ' (אסתר ג' ב') "ומרדכי לא יכרע ולא
ישתחוה", ועמדו המפ' למה כתיב ל' עמיד,
וי"ל כי האדם שאין לו החלטה ודאיות הרי כל
ההחלטה שלו הוא רק צוה, אבל מי שהוא
ודאי צהחלטתו ואין לו ספיקות כלל, אז
ההחלטה שלו הוא ודאיות, ולכן כ' אלל מרדכי
ולא קם ולא זע, שלא הי' לו כלל ספק צוה,
וע"י זה הודאיות שלא נתפעל כלל מהמן, והי'
אללו הדבר צודאיות כזה שנאמר לא יכרע
צלשון עמיד, אז ממילא נחצטל כל כוחו של
המן מלפניו.

א"ל (11)
א"ל (12)
א"ל (13)

בחודש אדר מרבין צשמחה, ענין רב
השמחה תלוי צמחיית עמלק,
ושמעתי פעם מאתמ"ו וללה"ה שהסביר
הדבר עפ"י המאמר "אין שמחה כהתרת
הספיקות", איתא צספה"ק דעמלק עולה
בגימטריא ספק, וצעת מחיית עמלק יש
התרת הספקות.

ולחבין ענין ספק, י"ל כי ידוע מהארז"ל
כי עיקר ההשגה בעצדות ה' ועליית
האדם הוא ע"י שמחה של מצוה, והנה כאשר
אדם עושה מצוה והאדם מסופק צוה אי יאל
ידי חובתו צהמצוה, אי קיים המצוה צשלימות,
אז לעולם אינו צא לידי שמחה של מצוה, כי
הספיקות מונע ממנו השמחה, כי הוא דואג
ומתעצב על ספק אי קיומו, וזה הוא כוחו של
עמלק להכניס לתוך האדם ספיקות, ועי"ו
יהי מונע מן האדם השמחה. וי"ל דזה הוא
לשון התרת הספיקות, כי הספק הוא כמו
חבלים שמאסרים האדם, ואינו מניחו
להתפשט, וגורם לו עצבות. ולכן צמחיית
עמלק יכול האדם להחלעות בעצדות ה',
ולצוה לידי שמחה של מצוה, ולכן מרבין
צשמחה באדר, שהוא זמן מחיית עמלק.

7